

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-utca SIMON-ház Kuna József nr
kereskedésével szemben.

HIRDETME NYEK,

előfizetési pénsek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szemléi részét illető
minden közlemények ide intézendők.

Hírdetésen levél csak ismert kasszától
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár.

Helyben házhoz hordva vagy vidéki
postán küldve

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hasábozpeltiszer egyszeri beiktatásáért 5kr
B-lyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyiltár 4 hasábozpeltiszer 20 kr.
Hirdetést vagy reklamot magában foglaló
ajdonság sora 50 krajczár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Csütörtök Junius 6.

112. szám.

Meghívás.

Gróf Dégenfeld Lajos volt országgyűlési képviselőnk és dr. Csiky Kálmán országgyűlési képviselőjünk bucsu-illetéleg programbeszédüket folyó Junius hó 10-én, Pünkösöd második napján d. e. 11 órakor a városháza nagyteremében tartandván meg, ezen beszédek meghallgatására a második választókerület szabadelvű párti választóit, valamint minden más eziránt érdeklődő polgártársaimat az kérelemmel van szerencsém meghívni, hogy minél számosabban megjelenjen méltóztatásuk.

Az intéző bizottság nevében

FRÁTER IMRE
elnök.

Az ellenzék jövő programja.

(I.) A mint a jelekből ítélni s a szavakból érteni lehet, elvan határozva ellenzék részéről, hogy a Tisza ellenes küzdelmet ezennel nem érvekkkel, hanem gorombasággal fogják folytatni: mivel hogy érvekkkel sem Tiszát elkergetni, sem a szabadelvű pártot kapacitálni nem lehet.

Mit mond kend? kérdező az egyszerű palóc. Engedie magát elkergettetni az ellenzék éléről a szabadelvű párt érvei által Apponyi, és engedie magát kapacitálni az ellenzék? Pedig éppen oly joggal elmondhatja a szabadelvű párt: „Vagyok olyan legény mint kend, Vágok olyan rendet mind kend.” Na de hát az ellenzék részéről mindig meg volt az a magas önhittség, hogy ő kisebbség ugyan, de nagyobb doronggal jár, míg a szabadelvű párt, ha okosabb is, de finomabb.

Ergo, az országgyűlés legközelebbi ülészkán, sem Apponyi, sem az Ugron,

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Egy debreczeni tudós Kisáziában.

— Dr. K u n o s s t) jelentése Kisáziái utjáról. A zsebké-
néptörzs. Eredeti népszokások. —

Eleven és érdekes képet nyújtott hétfőn az akadémia felolvasó ülésterme, melyet teljesen megtöltött a nők és férfiakból álló szép közönség. A tárgysorozatban egy fiatal, de már is hírnévre emelkedett magyar orientalista bemutatja volt jelentve. De nemcsak a fiatal igénytelen külseje tudós, a kinek nevét a német, angol s orosz orientális ták már is igen jól ismerik, hanem maga a tárgy, a kis-ázsiai viszonyok megismerése is vonzó erőt gyakorolt. Vad s érdekes é-nagyjában még ismeretlen néptörzsek lakják e nagy földrészt, mely az örménykérdéssel egyetemben újabbban is, de a jövőben is foglalkoztatni fogja a világot.

Dr. K u n o s s Ignác előtt mint vendég „Kisáziái tanulmányok” című felolvasását megkezdte volna, köszönetet mondott az akadémianak ama szives támogatásáért, melylyel 4 évig tartó keleti utjában részesítette. „Az akadémianak Kelet földjén is tiszteletet parancsoló neve tette csak lehetővé — ugymond — hogy tanulmányaimat Kis-Áziára is kiterjeszthetem.” Ezután utjáról készülő nagyobb művének bevezető részét olvasta fel. Ismertette a kis-ázsiai egyes népszokásokat, leírja a többek közt „Hidleriz” nevű tavasz ünnepet, melyet a kis-ázsiai török asszonyok akképen ünnepelnek, hogy az előestéjén összegyűlnek, elővesznek egy nagy edényt, a melybe mindenki bedob egy-egy értékes tárgyat. Bekötik aztán az edényt és másnap reggelig rózsafa

*) Dr. K u n o s s, a hírneves fiatal tudós tegnap érkezett hazá Debreczenbe szülei körébe.

hanem a Károlyi Gábor intendatúrája alatt, az ellenzék programja: gorombaság.

Most már csak az a kérdés, hogy a gorombaságban, s az ezzel rendszeren kötve járó otrombaságban, nagyobb-e a kapacitáló és az emberek rokonszenvét megnyerő erő, mint az észben? Mert ha igen? Akkor Károlyi Gábor tönkre teszi az ő programját elfogadó ellenzékét.

En nem tudom, ugy van-e vele más, de ha én azt látom, hogy az egyik ember mindig csak út, a másik ember pedig mindig csak tűr, akaratom ellenére is e másik iránt kezdek részvétet érezni, még ha hibás volna is. A mai világban, mikor a tapasztalás és humánítás, már a rabokkal szemben is a kiméletes bánásmódot hozta be, csak nem akceptálható az az elv, hogy a magyar kormány elnökét, kit a parlament szokatlan nagy többsége támogat, mert a kisebbség kedvéért le nem mond, hát ütni kell. Ez nem csak, hogy törvényellenes merénylet s a parlament egész értelmének sarkából való kiforgatása, nem csak embertelenség, kiméletlenség és neveltelenség, hanem egyszerű megvetése az illem minden szabályának s az ókori barbarizmus színrehozatala a 19-ik század műveltségével s e műveltség követelményével szemben: magyar lobogó alatt! A magyar nemzet szegényére!

Ezt tehetné egy francia parlament, de ma már az sem teszi, de százszor inkább tehetné mint mi, amennyiben a nemzetek sora közt oly előkelő helyet foglal el, hogy dívatot alkot, de ha valami otrombaságot egy kis ember kezd, azt nem fogják utánozni, mint egy fejedelem vagy herceget utánoznak, hanem legfeljebb is kinevetik, lenézik, vagy boldognak deklarálják. Hát ha a magyar ellenzék a magyar parlamentnek boldog híret akarja költetni, azt, rebesgetett programjával és vezérével, minél előbb elérheti.

alá temetik; ekkor felbontják, és amint kiveszik belőle az egyes tárgyakat, jósló verset énekelnek. Ismerteti a Süürük-törzs lakodalmi szokásait. Különösen az a kép, melyet a Z e j b e k néptörzsről fest, annyira új, érdekes, hogy ismertetésének azt a részét a következőkben közöljük:

... Vagy három órányira lehetünk el a falutól, a midőn nagy riadalom, meg kurjantás hangzik fel közelünkben. Csaszunk hirtelen eltűnik és már már azt hisszük Omer efendivel, hogy nincs másképp zsebké rablók keze közé kerülünk. A nagy riadalom egyre közeledik, sőt — aman állah — puskalövés is megrázza a levegőnket. Egyet bukfenchez a szofta a szamarával és a másik pillanatban csaszun jön és mosolygó arccal jelenti, hogy u f a k a j a k l i t (kis lábú) hoznak a zsebek legények. Vagy harmincz legény vágatott fel erre a hegy oldalán, vadul pajzánkodva a virágokkal és lobogó kendőkkel feldiszigelt lovaikon. Egy rikító ruhájú lányt, egy „kislábú” fogtak közre, alig hogy kilátszott a csoportból. Olyan eleven színekkel felczizomázva és a lova is úgy felvirágozva, hogy jó vastagon kifestetett arca és hossza fekete tített szemő dőke alig tetszett ki a sok színből. A mint ellovagoltak előttünk, megfékeztek egy kissé hangjukat, a „kis lábú” is úgy tetette, mintha el akarná az arczát takarni, de csak addig, míg elibünk kerültek.

Leányfogás ennek a neve s mindenütt divatos, a hol csak zsebbekek laknak. Össze áll egy-egy falu legénysége és élükön a legmulattatóbbal, a ki egyuttal a vezérük is, lerándulnak a városba. Az északi zsebbekek B r u s s z á b a, a déli zsebbekek A j d i n b a. Betérnek a könnyebb erkölcsűek negyedébe az a n d i z b a és kibérelnek egy u f a k a j a k l i t egy pár napra. Lefátyolozva vetetik ki a városból, folyvást csak egynek az erkölcsi felügyelete alatt és mihelyt kiérnek

Pedig még a magyar nemzet is hátra van. Parlamentjének méltóságához ennek is van még egy kis szava, s i-mert lovagiasságánál fogva, aligha feltételezhető róla, hogy az egész világ által figyelemmel kísért, országos, nyilvános tanácskozásának termébe, a neveltelenséget, a gorombaságot, az otrombaságot akarná szerepeltetni érvek helyett. Mert nem az egy parlamenti ellenzék feladata, hogy a kormányt elkeresse, vagy a többséget a kormánytól elriassza, hanem az, hogy a nemzetet kapacitálja. Hogy a nemzet, oly többséget, mely egy rossz kormányt támogat, ne válasszon. Nem lenne pedig nagyobb szegénységi bizonyítvány egy nemzetre néve mint az: hogy érvek helyett gorombaságok és otrombaságok színrehozatalával kapacitál tassa magát.

Mi, nemzetünk érdekében, meg az ily feltevés ellen is tiltakozunk, az ellenzék pedig, ha bár ily megalázó fogalommal bírna is nemzetéről, ne mutassa azt legalább a külföld előtt, és pártszenvédelemből ne bélyegezze meg, ne kompromittálja saját vétét.

És ezt nem a parlamenti többség érdekében mondjuk. A parlamenti többség érdeke az volna, hogy a kisebbség az ő durvaságaival beszámíthatatlanná, lehetetlenné tegye magát, de mert itt a nemzeti műveltség fokozata is szóban forog, mi a nemzet érdekében még a kisebbség érdekét is készek vagyunk támogatni.

Restelni igen is, resteljük a kisebbség durvaságát, kicsinált, tervszerű gorombaságát nem mulattatnak, de ha azt hiszik, hogy a durvaság iránt mutatkozó eme ellenszenvünket félelem okozza, ám megtanítja őket a tapasztalás, hogy igen igen csalódnak. Nincs művelt ember, ki a gorombaság iránt rokonszenvvel viseltetnék, s inkább enged, inkább kitér az utból, mint sem hogy magát durvaságokn tegye ki. De ha azt tapasztalja, hogy

a határra leveti a szépségét takaró fátyolt és utra cziczomázza magát. A legények faluja határan ismét beburkolózzik, elhelyezik a legények kávéházába és három nap s három éjjel ki sem fogynak a táncból, meg a nótából. Három nap mulva azon mód viszik vissza, a hogy hozták. Csaszunk erősen szabadozott e szokás ellen, hogy csak a zsebbekek közt divik és nem a törökök közt; szoftánk pedig zavarodva simogatta hosszú szakállát, annyira átalotta hoda volta e dolgot. Eltikádvá a nagy melegről, de még jobban a csonttörő nyeregéről, estére hajlott az idő, a mint eljutottunk Kirezlibe.

Ott állott a falu népe a nagy kávéház előtt, mely egyuttal karaván-szerájul is szolgált. — Az imá”, egyedül irástudója a falunak, fogadott bennünket és nemsokára kávé mellett beverésztünk, melyhez magunk hoztuk a cukrot a városból. Átadtuk a két fontnyi cukor-ajándékot a kávésnak, melynél jobbal alig lehetne egy kisáziainak, melynek jobbal alig lehetne egy kisáziainak kedveskedni. Egyenként szállingóztak be az egész falu népe és a szokásos üdvözlétek után mindgyike nevében hoztak egy egy kávé, mely ezuttal meg is volt cukrozva. Az imám a mi török földieinkkel eredt mélyebb vitába, és minthogy a R a n a z a n is közelében volt, legatunak hivta meg az ünnepekre. Epp úgy, mint a mi deákjaink. — a szofták is eljárnak ramazónoként prédikálni, és abból élnek aztán azután, a mit ilyenkor összegyűjtögetnek.

Közeledezt az estima ideje, utána meg az evésé. Köszönség nélkül ugráltak fel a jámborok, mert ez így szokás, hogy a vendég nyugalmát ne háborítsák és egy pillanat mulva mint műüzin szólalt meg a mináren az imám. Míg a többiek bent fohászokdáltak, addig én egy két d e l i k a n l i val (ifjuval) kötetlen ismeretséget és az egyik nagy titkosan a fülembé sugja, hogy a többiek mind ott

ez a durvaság tervszerű, hogy azzal őt megakarják félemlíteni, sarokba akarják szorítani, szóval kapituláltatni akarják? Hát nem ismerel kapituláltatni megilleszen e czim, de szembe ne nézzem nemesak a durva emberrel, de a halállal is.

Ha a kisebbség, az ő durvaságaival párbajra provokálja a többséget, hát a többség nem fut meg előtte, arról biztos lehet. A gorombaságban nem fogja utánozni, sem magát, sem választói méltóságát nem fogja megalázni kofa asszonyok és berugott kocsisok szájába való kifejezésekkel, de sem pozícióját nem adja fel, sem vezérét nem fogja kiszolgáltatni.

Am tessék, ha úgy tetszik, megvalósítani a jövő ülészkán alatt e programot: ha nem ismerte meg eddig, hadd ismerje meg a nemzet ez után, hogy melyik részen van a tisztesség, a lovagiaság, és egy nemzet parlamentjébe illő önmérséklet méltósága.

Kedvezmény az egyéves önkénteseknek. A hivatalos lap tegnapi száma gróf Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi miniszternek rendeletét közli az egyéves önkéntesek szolgálatot teljesítő tud. egyetemi, műegyetemi és jogakadémiai hallgatóknak a adandó névelvény tárgyában. Mivel ugyanis a tényleges szolgálatban levő egyéves önkéntesek egyuttal nem folytathatják tanulmányaikat, a miniszter a következő kedvezményekben részesíti őket: I. A beiktatásra vonatkozólag. „A beiktatott tudományos egyetemi, illetőleg jogakadémiai hallgatóknál, kik a szolgálat teljesítése miatt megszakították tanulmányaikat, a beiktatás hatálya kiterjed a 2 vagy 4 félévi szolgálati időre is s új beiktatás ezután nem szükséges. Azok, kik szolgálatukat fe söbb tanulmányaik megkezdése előtt kívánják teljesíteni, beiktatásukat kérhetik, a nélkül azonban, hogy a tanároknál beiratkozhatnának. Ez az előzetes beiktatás megkívánatik azoktól, kik a közép iskolában elnyert ösztöndíjukat önkéntesi szolgálatuk egy éve alatt is élvezni akarják. — Minthogy az önkéntesek szolgálatuk helyét az új törvény értelmében nem választathatják szabadon, előzetes beiktatásukat a quaesturánál személyes jelentkezés helyett postai uton kérhetik. II. Beiratási határidők. A

vannak ám a legények kávéházában, a „kis lábú” társaságában. Ha az a hoda nem lesz velem, ugymond, eljön később értem és bevezet a mulatozók közé. Ezalatt várt ránk az kávéházban az étel, alacsony kerek asztalka a mi részünkre, a többieknek abrosz a földön. Mellé és lekuperodunk valamennyien és egy vártuk az Isten áldását. A falubeliek egytál étellel jelentek meg, az étel mellett egy darab kenyér és miután nagy gondosan elhelyezték a szeg etben, következett a kiszolgálás. Mindegyik ajkáról egy jámbor biszmit illa és neki három-egy ember egy egy közös tálnak, — melyet egy szolgátevő legény szünet nélkül hozott és vitt a szegletből. Szofga mellett a gazdája, hoda mellett a paraszt, egy habráltak be ujjakkal a tálnakban. Volt itt étel annyi, és oly sok fajta, főleg a zöldség féle, hogy alig győztük várni a végét. Tiszteletünkre, mintnyg „madsar” voltunkat megtudták, eoy B u d i n k á l e s z i (Buda vára) nevű rétesel is kedveskedtek és utána ismét telete kávé, majd meg ritualis száj- és kézmoskodás és hálaadó elhaimd-ül-illa (Allah dicsértésék). Últ ismét kiki a rendes helyére, — faltövébe körülalakra.

E közb n egyre élénkedett a karaván-szerájul szolgáló kávéház. Atosont egy-két legény a szomszédkávéházból, bevetődött egy két utas és zsebek s elevenedett a zumbó (társaság, sűrűbbödött a csibuk, meg a narigle füstje. Majd megjelent az a s i k, a török falvak tipikus poétája Rozoga lantját busan dömmöggetve kezd el a költészetéhez, mely többnyire saját szerzeménye, rögtönzött rígmusnyigések. Prózát a vers, szavalást az ének váltogatja, retrainja meg a lant zörgetése. Majd ismét keseregőbe csap át és az érzékeny hallgatókat „ah uh” ugy sirja el a meghatónál meghatóbb történeteket. Kezdi Anadólia leghiresebb rablóján, a lanttal és karddal

beiratás határidejéül ama hallgatók részére, kik szeptember hó végén fejezték be szolgálataikat, október 1-8. napja tüzetik ki. III. A z ö s z t ö n d i j a k r a v o n a t k o z ó l a g. A hallgatók ösztöndíjukban szolgáltatuk egy éve alatt is részesülnek, s ösztöndíj ez idő alatt is adományozható. A kik második évet is szolgálnak, ez év alatt nem élvezik az ösztöndíjat, — de tanulmányaik közvetlen folytatása esetén megtartják igényüket az ösztöndíjra. Azok, kik tanulmányaik befizette után szolgálnak, a szolgálat első évében szintén részesülnek az ösztöndíjban. Az ösztöndíjaknak a szigorlati évre való meghosszabbítását a miniszter mint eddig, ezenül is esetéről határozza meg.

Országgyűlés.

Budapest, június 5.

A képviselőház, mai ülésében harmadszor is elfogadtatván a budgétörvény, a pénzügyi közigazgatás reformjára vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalta s hosszú, általános vita után általánosságban el is fogadta részletes tárgyalás alapját.

Behatárolt és figyelemmel hallgatott beszédben indokolta a javaslatot Hegedűs Sándor, a javaslat ellen szóltak Szederkényi Nándor, Beöthy Ákos, Simonfay János és Meltz László, a javaslat mellett pedig Széll Ákos. A vita beírása után Wekerle miniszter felelt kimerítően, az ellenzék részéről a javaslat ellen felhozott kifogásokra, különösen mi az illeték kiszabási teendőket, a főispánok hatáskörét s a közigazgatási bizottságokat illeti. A pénzügyminiszternek meggyőző, érvelésekben gazdag polemikus beszédét, élénk helyeslésekkel kísérte a többség.

A javaslat részletes tárgyalása holnapra maradt.

Végül a s b ö h János interpellált, a krassószobrényi inséges bánya-munkások ügyében.

A mai ülés napirendje előtt Várady Gábor nyilatkozott, Polónyi tagnapi vádjait illetőleg. — Polónyi s az elnök rövid nyilatkozatai után, a ház az ügy felett napi rendre tért.

Külföld.

Uralkodók Berlinben. Egy berlini lap azon hírt közölte, hogy Ferencz József király Ö Felsége berlini látogatása, mely tudvalevőleg augusztus elejére volt kilitárasa véve, a mely gyász miatt későbbre fog halasztatni. E hír teljesen alaptalan. Királyunk az eddigi megállapodás szerint augusztus 11-én érkezik a német fővárosba. A látogatás elhalasztásáról tehát szó sincs. Ellenben úgy látszik, hogy Vilmos császár nem lesz jelen az őszi hadgyakorlatokon Morvaországban. Legalább Bécsből megzafolják a hírt, hogy a főhadiszállás, mint állították, gr. Kálnoky lettowitzi kastélyában lesz. Ez utóbbi de menti homályos s nem zárja ki a lehetőséget hogy Vilmos császár őszszel csakugyan osztrák területre jön, de ugy látszik, erre nézve még nem történt megállapodás.

A czár toasztja, melyre siettek meggyezni, hogy nyilván téves volt a fordítás, még folyvást élénken foglalkoztatja közvéleményét. Az orosz nyelv ismerőitől az „egyetlen igaz és őszinte barát“ kifejezésre két verziót hallhatunk. Az egyik szerint az a bizo-

kalandozó Köröln; élte folyását e-beszéli, dalait élénki, halálát pedig e-siratja. Sorba veszi aztán a sz-relmes G á z i b o t, — a messze idegenbe vetődött lantos vi tézt, — a ki hosszas bujdosás után egyesül a szerelmével, az elzüllött királyt S a h I s m a i l t és a szerencsétlen Keremet, a szánni valók legszánandóbbját. Örmény pap leánya volt A s z l i, a hit választotta el őket egymástól. Menekül a pap a lányával, a királyfiból lett kóbor költő elől, de mindenütt utánok Kerem, esztendőkről esztendőkre, országokból országokba. Elvégre egyesülnek, de hajna, lobbót vet Keremben a szerelem tüze, szájjából lángok csapoknak ki és ott ég össze szerelmese karjai közt.

A könnyekig meghatott sokadalomból csak nagy nehezen ilanhattam el egy pár percre, az ifjak kávéházába. Sajátságos volt a kép, mely ott elibem tárult. Akár egy trónuson, úgy ült a „kis lábu“ a kávéház egy emelvényén és énekelte, a hogy csak tüdejéből tellett. Taktust tapsoltak hozzá a legények tisztességes távolból, egy sorjában el helyezkedve. Alig látszott ki a lány a sok színből meg a czafrangból és biborra festett ajaka meg arca, kékre mázolt szempillája, feketére huzott szemöldöke és állára rajzolt két anyajegye cseppet sem tett tul rikitó színű ruházatán. Majd felpattant a helyéről és két kezét az ének emelve, lejtegette azt a sajátos táncot, melynél mintha a test a dallamhoz olvadna és annak minden fordulatához hol a derek, hol a felső kar mintegy vonagolva, idomina hozzá. Azután még fél-térde ereszkedik, oda kuszka a legények elé és fejt, derekát hátra vetve, vállait jobbra balra hajtogatva, úgy ragaszák homlokára a jutalompenzt.

(Vége köv.)

nyos „egyetlen“ szó itt csupán annyit jelent, mint „igen kedves.“ a másik szerint pedig az „egyetlen“ szó oroszul még inkább, mint más nyelvekben a szuperlatívusnak egy neme magyarul ezzel a szóval fejezhető ki kétértelműség nélkül: páratlan. Akármint jelent is azonban, a czárnak módjában lett volna az orosz szótár gazdag kincseiből diplomatikusabb és kevésbé kétértelmű szót kiválasztani, ha akarta volna. S hogy ez a kétértelműség csakugyan megvan, mutatja a félhivatalosnak ismert Szt.-Peterburgszkija Vjedomosztii cikke, mely mielőtt még az európai meglepetés Pétervárot ismeretessé lett volna, mindjárt a toaszt elhangzása után ezeket mondta: „Ezeknek az egyenes lelkű nyomos szavakban röviden elő van adva Oroszország mostani politikai helyzete Európában és ki van fejezve Oroszország vezetőjének az az erős elhatározása, hogy semmiféle szövet-séget és szerződést sem fog kötni a többi országokkal, kivéve Montenegrót, a mely vitéz fejedelmével együtt a hazánkkal való őszinte és változatlanul híu szellemi rokonságnak egyedüli híve Európában.“ A Nosztii és a Grasdani meggyeznek abban, hogy a toaszt rokonszenves visszhangot fog keiteni egész Oroszországban és mely benyomást fog tenni a külföldre. A Nosztii szerint Oroszországban általános az a tudat, hogy az országnak csakugyan nincs hibebb és őszintebb barátja, mint Nikita fejedelm. A Grsdanin pedig azt mondja, hogy Oroszország várta a czár szavait, s hogy Sándor czár az összes orosz nép helyett beszélt. A berlini lapok még egyre kommentálják a toasztot. A Kreuzzeitung nem tartja kicsinylendőnek az orosz-montenegrói viszonyt. A montenegrói fejedelm nagy tekintélynek örvendő Szerbiában, Boszniában és Bulgáriában. A czár felköszöntője ott mindenütt újabb lelkes híveket szerez Oroszországnak. A Vossische Zeitung azt véli, hogy a felköszöntő tenyegeskép hangzik. A czár tartózkodása nem bekeszeret, hanem hideg számítás a kedvező idő beálltára. Azt mondja a világ: az erős legerősebb egyedül. Ep ugy okoskodott Miklós czár is, midőn a krími háborút megkezdte.

A fürdőzésről.

A várva-várt nyíló tavasz, mely az idén annyira késedelmeskedett, ismét napirendre hozta, — közérdeklődés tárgyává tette a fürdőket.

A lapok hirdetési rovatában megjelennek a nyár előhírnökei — a fürdőhirdetések, mely tájékoztatást nyújtanak a gyógyulási vagy üdülési kereső közönségnek. Kiki megkérdezi ismerőst: hol tölti a nyarat? melyik fürdőre megy? és így tovább. Társadalmunknak már valódi életszükségletét képezi a fürdőzés, illetőleg nyaralás.

Az általános műveltség terjedésével, a vagyonsodás előhaladásával, a fürdők is mind nagyobb nagyobb jelentőségre jutnak. Es ez igen természetes. A fejlettebb műveltséggel követke jár a luxus, mely a fürdőköl is kivészi a maga részét. De másfelől a műveltség megszerelése, az anyagi jólét teremtése rendszerint bizonyos fokú közelmek árán érhető el, mely közelmek igen gyakran kifárasztják a lelket, megviselik a testet. S hol találhatna inkább üdülést, gyógyulást, a fokozott munka álta elszigá zott test és szellem, mint épen a fürdőhelyeken?

Tény az, hogy haladó korunk, nem nélkülözheti többé — akár mint luxus-czikket akár mint egészségügyi intézményeket tekintsük — a fürdőket. A mai társadalmi viszonyokból, a ma divó életmódból könnyen magyarázható ez.

Es valóban azt látjuk, hogy a népesebb városok intelligens közönsége, a meleg évszakban nagy arányokban vonul fürdőhelyekre, nyaralókba.

Julius és augusztusban a hőség már csaknem elviselhetetlenül teszi a városi életet. Debreczenben, az Atrikába is beillő forrószághoz még egy más kellemetlenség is társul nyáron: a mindnyájunk által jól ismert, rendkívüli poros légkör.

A nagy meleg, a füstös, poros levegő nemcsak kellemetlenné, de egészségtelenné is teszi a városiak nyarát. Poros levegője kimeríti a tüdőt, hősége ellankasztja a testet és lelket, megzavarja az álmot, megrontja az étvágyat.

Közszájon fogog, hogy a debreczeni por az egészségre nemcsak káros, de sőt egészséges. Ugy hiszem e naiv állítás helytelenségét szükségtelen bővebben fejtegetni. Minden idegen anyag, mely a levegőben van — legyen az akár a debreczeni homokból fölvert, akár a budapesti köveztöbbl finoman lekopott por — ártalmas, mert izgatja a lélegző csöveket s így könnyen beteggé teheti a tüdöket. A finomabb és érzékenyerveinkkel alig vagy épen észre sem vehető por a legártalmasabb, mert a betegeket csirait és szállítja tova. — Valószínűleg innen ered a nagyobb szemeséjű debreczeni pornak előnyös hírneve.

A ki városon nyaral, testben lefogya, kedélyileg lenyomva, sápadt arccal fogadja a fürdőköl, nyaralóhelyekről újult életkedvvel, friss erőben, jó egészségben visszatérő ismerőseit.

De lássuk, miben áll hát tulajdonkép a fürdőzésnek, a nyaralásnak haszna? Legelső s talán legfontosabb befolyása

a fürdőeknek az ember lelki világát illeti. Távoltság az élet mindennapi, megszokott terhétől, otthon feledtet házi gondok, más vidékek panorámája új tájakkal, más társaság új egyénekkel: ezek mind rendkívüli fontossággal bírnak arra, hogy a szellem és kedély felhívuljon, új erőt nyerjen. Gyakran tapasztaljuk, hogy az itthon folytatott ásványvíz-ivás, vagy hidegvíz-kúra sikernélküli. mert az illető megmaradt fárasztó munkája körében, mindennapi gondjai között.

Aki fürdőre megy vagy nyaralóba költözik, csak akkor fogja annak igazán üdítő hatását látni, ha ott teljesen gondtalanul, pihenve él. A férfi tegye félre munkáját, szüntesse be tervezetéseit, számításait; a nő ne töprengjen a háztartás kicsiny és nagy dolgai felett; az iskolás gyermek hagyja ott hon könyveit, — annál nagyobb kedvvel fogja azt forgatni, annál fogékonyabb lesz elméje a jövő tanév alatt.

A fürdőhelyek épen azért megfelelőek a nyár eltöltésére, mert szórakozásra s testedzésre elég alkalmat tudnak szolgáltatni. Pezdög a természet, a lélek épsége, ezt a test egészége okvetlenül megköveteli.

A fürdők s azoknak vidékei természeti szépségeiben rendszerint gazdagok s így szórakozásra és testedzésre egyaránt alkalmasak. Kirándulások, a sport és mulatságok különböző nemei mindkét irányban eleget nyújtanak.

Másik igen fontos tényező a fürdőzésnél — a levegő változtatása.

Ki nem élvezte még a mély lélegzés kellemetességét, midőn, szabadulva a város porától, tüdőjét az erdő vagy hegyek tiszta levegőjében fűrésztötte? És visszatérve városi lakásába, ki ne érezte volna azt a tompa, folyót nyomást, melyet a poros levegő beszívása okoz?

A légváltoztatásnak gyógyító és edző hatása igen-igen jelentékeny. Jól tudja ezt a nagy városok összeszűfolt lakossága, mely a város bűzhödét légköréből mind jobban vágyódik tiszta, friss levegő után. Alkalmat adva ez által a nyaraló és üdülő helyek szaporodására s azoknak kényelmesebbé tételére.

A légváltoztatás akkor legteljesebb, ha az alföldi lakos hegyi vidéket s ez, a sikot választja nyaralóhelyül. Általában véve a hegyes vidék egészségesebb nyáron. Itt az erdők osonban dus levegője sokkal enyhébb, sokkal tisztább és nedvesebb, mint a síkon; azért esik jól a forró nyári nap heve elől oda men-külni.

Aki alföldről hegyek közé megy nyaralni, tapasztalni fogja, hogy egész valóját az általános jólét érzete tölti el. Ereje növekszik, ami nem is csoda, oly erős étvágy-ébresztő tényezők behatása alatt, mint a minő a kényszerített hegymászás, hűvösebb levegő, a természet felséges nagysága és szépsége.

Azt állítják, hogy hegyi lakóknál a gyömbé, mint a síkság lakóinál, a mit a folytonos hegymászásból s az avval járó mély lélekzésekkel lehetne származtatni. Ha ez talán nem így volna is egészben véve, tény az, hogy akik hegyek között hosszabb ideig tartózkodnak, észrevehetik, hogy szük mellük tágul és lélegzések mélyebbé válik csak azért, mert gyakran másznak hegyeket. Pedig az u. n. széles mellkast a közönség az erő kifejezőjéül szokta tekinteni.

Nagyon előnyös volna épen a fejlődés útján levő tanuló gyermekeket és ifjakat ilyen hegyes vidékre küldeni nyaralni, a hol a testedzésnek legkiválóbb eszközei állanak rendelkezésére. Hiszen oly korán meglátszik a forró nyári napok hatása a — tulhajtott tanulás következtében elcsenevészedett — gyermekek sápadt arcán.

Üdvs mozgalmat indult meg e téren is fővárosunkban, a „szünidei gyermek-telep egyesület“ létesítése folytán, melynek célja tudvalevőleg az, hogy szegény gyermekeknek lehetőleg tegye néhány hétre az iskolaszünet alatt a friss levegő, a hegyek között való gond nélkül i élet. Örvendetes, hogy az egyesület évről évre több jóakóra és pártfogóra talál. Ennek köszönhető, hogy az idén már 150 gyenge, halvány, beteges gyermekek fog hat hétre kies, egészséges vidékre küldhetni.

Fürdővel, nyaralásra alkalmas helyek kel hazánkat a természet bőségesen megáldotta. Magyarország bérzei között és völgyeiben — állítólag — háromezernél több gyógyforrás buzog s egyes fürdőink az utóbbi években oly jelentékenyen emelkedtek, hogy azok a kényesebb izlést, a magasabb kívánalmakat is kielégíthetik.

Életét hosszabbítja, a ki nyaral jól használva, edzett testtel, pihent lélekkel indul a zordonabod évszakok fáradtságos, nehéz munkájához.

Dr. Bruckner Ernő.

Napi hírek.

— József főherczeg ő fensége tegnap este 7 óra 19 perczkor a gyorsvonattal Debreczenbe érkezett. A főherczeget a rusnok közönsége mindenkor szerető szívből fakadó lelkesedéssel környezi, valahányszor kőzében jó. De a tegnapi fogadtatás, — ha szabad ezt mondanunk — valamennyi előzőt felülmúlt a külső arányokban és jelekben; a szív melege, a lelkesedés beusósága, a rokonszerv mértéke azonban most is a régi volt és bátran állíthatjuk, hogy ez a felséges királyi család ezen legnépszerűbb sarja iránt válto-

hatatlan marad. Tegnap és ma annyi zászló lengett a házakon, a mennyi máskor ily alkalommal aligha; a közönség is tegnap este a szokottnál jóval nagyobb számban özőnlötte el az indóházat és a városba vezető utzókat. Mintha az egész város ily módon kívánta volna tolmácsolni azt a tántoríthatatlan hűséget és szeretet, melylyel József Főherczeg ő fensége iránt viseltetik és a melynek kifejezése volt a 25 éves jubileumokor hozzá intézett üdvözlő felirat is. A pályaudvar peronján már 7 órakor gyűlni kezdettek a városi, megyei, egyházi, — állami és politikai hatóságok képviselői. Ott láttuk: Gr. Dégenfeld József főispánt, Simonyi Imre kir. tan. polgármestert, Rásó Gyula alispánt (mindhármán diszmagyarban), Kubinyi és Kassay Farkas Dániel honvéd tábornokokat, Laky Lajos v. tanácsost, Boczkó Sámuel főkapitányt, Papp Ferencz főjegyzőt, K. Tóth Kálmán ev. ref., Mateny Lajos ág. hitv. ev. lelkész, Darvassy Endre pénzügyigazgatót, Domokos Kálmán gazd. tanintézet-i igazgatót, Fráter Imre, Szikszay József, Sesztina Lajos, Veesev Viktor, Dr. Szikszai Szabó József, Geréby Fülöp, Zádor Lajos, Trásv György, Salánky Ferencz, Szöke János, Váczy János, Mihalovits István, Mészáros József, Csath Zsigmond, Erber Vilmos, Katz Jakab, Handte Vilmos urakat, — Beér Kálmán, Hajdu Gyula és Végh Gyula rendőr alkapitányokat stb. —

A mint a vonat, az ország, a város és a vármegye színeit viselő lobbogókkal és lombfüzerekkel díszített fedett csarnok alá berobogott, felzúdult a harsogó éljenzés. József főherczeg a vonat végéhez esato nyitott udvari kocsi-ban állva fogadta a közönség első szívélyes üdvözlését. — Kiszálván ő fensége a kocsi-ból, Gr. Dégenfeld József főispán rövid, talpra esett beszéddel üdvözölte a város közönség nevében, tolmácsolván a lakosság kitünő ragaszkodását, rajongó szeretetét és bemutatván hódolatát ő fenségének. — A főherczeget láthatólag kellemesen érintette az impozáns fogadtatás; a legnagyobb örömet jelezte ki a rokonszenvenek eme nyilvánulása felett, mely nála — mint kifejezte magát — a legőszintébb visszhangra talál. Isten áldását kívánta a városra. Ezután a főispán többséget bemutatott a főherczegnek, a ki kíséretével együtt a tolongó sokaság lelkes éljenzé között a reá vá ró fogatokra ült. A főherczeg a város ötos fogatára hozta be a „Bika“ szállodába, — a hová rendezesen szállani szokott. Kiséretében vannak br. Nyáry Adolf altábornagy főudvarmester; Clair Gyula ezredes első segédtiszt; Dobriczky József és Vörös Sándor századosok. A főherczeg ma reggel hét órakor a város ötos fogatán a Nyulás mellett gyakorióltérre hajtatott ki, a hol megszemlélte az 1/2 honvéd tanzászlóaljait, a 2-dik h. huszárezredet és a 3. gyalog feldandár kereszt századait. — Ma délb-n ő fensége a Bikában ebédel ad, melyre a katonatisztek kivül polgárok is hivatalosak. A főherczeg a holnap reggeli gyorsvonattal utazik el.

— Neumayer József 39. gyalogezredbeli őrnagy, ki tegnap dében forgópisztolyal balhalántékán föbe lötte magát, még mindig életben van. Az orvosok azt vélik, hogy az erőteljes, 50 év körüli őrnagy rendkívül szívós természete még két-három napig ellentállhat a halálnak. — A lövés, mint már tegnap is irtuk, föltétlenül halált okozó. A golyó bent van a felső agyban a koponya csont alatt. A szerencsétlen törzstiszt, kit a polgárság és katonaság egyformán becült és szeretett, a mit valóban meg is érdemelt, — öntudatlan állapotban van, csak egyes, összefüggés nélküli szavakat hallhatni tőle. Végzetes tette okán anyagi zavarokat emlegetnek.

— Képviselőválasztási mozgalmak. A központi választmány holnap d. u. ülést fog tartani, hogy a II. választókörletben elrendelt képviselőválasztás előintézkedéseit megtegye és a választás idejét kitűzze. — Gróf Dégenfeld Lajos pinköd második napján, hétfőn d. e. 11 órakor fog választóitól elbucszni a város háza nagyteremben elmondandó beszéddel; ugyanekkor tartja meg programbeszédét a szabadalvúpárt képviselő jelöltje dr. Csiky Kálmán. Az itteni képviselőválasztási mozgalmakról a „Nemzet“ tegnap esti száma következő tudósítást közli: „Csiky Kálmán dr., Fráter Imrét, a debreczeni szabadalvú párt elnökéhez folyó hó 3 án írott levelében a második választókörlet szabadalvú pártja által neki felajánlott képviselőjelöltséget elfogadta. — A képviselőjelölt programbeszédének meg tartása idejét az intéző bizottság ezután fogja meghatározni. Valószínűleg pünkösdre tűzik ki azt. Dr. Csiky kijelölése nagy lelkesedést keltett; megváasztása bizonyosnak tekinthető. A függetlenségi párt még nem állított jelöltet. Először táviratilag gr. Dégenfeld Gusztáv tégási nagybirtokost kérték fel; ez azonban tagadólag válaszolt. A párt jelöltjeként többséget emlegetnek: Mezei Ernőt, ki már egyszer kisebbségben maradt gr. Dégenfeld Lajossal szemben. Csanády Sándort, Lükő Gé-zát. A párt ugy látszik, hogy több reménységgel nézzen a választás elé, hajlandó a közjogi alapon álló dr. Király Ferencz kamarai titkárt léptetni fel, ha ugyan ez elfogadja a jelöltséget és reversalist állít ki magáról, hogy a pénzügyi, hadügyi és várnügyi kérdésekben a szélsőballal szavaz. Dr. Király Ferencz aztán pártönkivülinek jelentené ki magát.“

— A Debreczen f.-abonyi vasut. A Csá-volszky Lajos és érdektársai által tervezett

debreczen vasut vezetése

vezetése uttal 2 indulna jun. hó czenből érkezés 15 per ben ind tartózk óra 55 14 én d Ujvárra kintése. Kolozs-dasági reggeli ról Debreczen ján lesz városát Kedden az otta tanulm

József barátja is elta csakho szabad vendég politik nak. A nem te c z a n két ór vendég mánye Az as elnök elnök képvis talnál közön gyes i aztán melyb czait ki im a szat tejed vissza dulat roham kiegés nyugt párt t talan éljenze man l közöb uttal már dezte csak volt azok a má korma megje vázolt mert ország pedig dig a nem nyugt esaló a dol ér ug egy e talom olyan ságot Képy Tis vátt mon sága man lett egyi

Az 1888-dik évben a brüsszeli kiállításon ezüst érmet, az 1873-dik évben a bécsi világiállításon érdemérmert nyert.

friss töltésű

BIKSZÁDI-VIZ.

Kitűnő hatású: a gyomor- és bélesatona nyálkásságánál; a légzési szervek hurutjainál; idült gyomor- és hólyaghurutnál stb. valamint borral használva, jóhatása folytán kiterjedt kedveltségnek örvend.

FŐRAKTÁR:

Geréby Fülöp urnál

Debreczenben, valamint minden fűszerkereskedésben.

Ara 1 láda 40 darab 0.6 literes üveggel 5 frt 20 kr.
Üres üvegekkel telt ládák 2 frt 50 kr-ért vétetnek vissza.

Bikszád gyógyfürdő igazgatósága.

GYÖRI IGNÁCZ Debreczen, főtér, a „BIKA” szállodával szemben.

Ajánl nagyválasztékban és jutányos árak mellett

Női férfi és gyermek fehérműveket, vászor asztal terítők, kávés és (desszert) esemege garaiturok, asztalfutó, közp- védők, tálcza, kendők és dísz- törülők készen, kezdve és előjegyvezve, nagy raktár a legjobb minőségű

CSIPKE és csipke- függönyök, szállag, rüsch, bodrok, valódi francia szabású **VÁLLFÜZŐK**, czérna, selyem és glâce keztyők, egujabb női trico derakak és blusok, **fiu és leány ruhács- kák**, trikó, terno, D'lain és fou- léből, női és gyermek díszköté- nyek és ruhavédők.

Férfi, női és gyermek harisnyák.

Mindennemű gyermek kelengyék és keresztelő készletek.

Legfinomabb illtszerek, hölgy és fogpor glicerin krémé.

Férfi nyakkendők, vászon és selyem zsebkendők.

Schlick-féle vasöntöde és gépgyár

Részvény-Társaság Budapest.

Gyár és igazgatóság: VI. külső váciút 1696/99. Városi iroda és raktár: VI. Podmaniczky utca 14. sz.

Gőz- és jargáneséplő készülétek.

Schlick-féle szab. két és háromvasú ekék, Schlick-féle szab. **„Haladás”** sorvető-gépek, SZORVAVETŐ-GÉPEK.

Schlick-féle szab. Rayol-ekék, Schlick- és Vidats-féle eedeti egyvasú ekék és talajművelő eszközök, boronák és rögtörő hengerek, szecskavágók, répavágók, répapazók, tengeri morzsolók, csöves tengeri darálók, gabona- tisztító rosták, őrlőmalmok stb.

Az összes ekék tartalékreszei készletben tartatnak. — Előnyös fizetési feltételek.

Legolcsóbb árak. — Arjegyzekek kívánatra ingyen és bérmentve.

JEGYZET.

Van szerencsénk ezennel t. cz. üzletbarátaink becses tudomására hozni, hogy noha a VI. Podmaniczky-u. 14 sz. a lévő irodáink legnagyobb részét a külső váci uton lévő gyártelepünkre helyeztük át, mindazonáltal az ezen irodai helyiségünkben t. üzletbarátaink kegyelme érdekében egy városi irodát tartunk fenn, valamint, hogy ugyanott építési czikkaink és gazdasági gépeinkből raktárt létesítettünk.

Kiváló tisztelettel

A Schlick-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság igazgatósága.

A legjobb cigaretta papir.

Nem üres reklám, hanem a tudomány legelőkelőbb sze- mélyiségek által bebizonyított tény, hogy a

„Les dernières Cartouches”

cigaretta-papir, Braunstein Frères gyárából.

(Páris, 65. Boulevard Exelmans.)
a legkönnyebb és legkitűnőbb.

A kereskedelem előforduló különféle jobb cigarettapapirok előkelő tudósok által összehasonlító vegyelemzés- nek alávetettek, úgy Dr. Pohl, a bécsi vegytani egy-tem tanára, Dr. Liebermann tanár a budapesti állami vegytani állomás főnöke, újabb időben Dr. Soyka Hygieniai-tanár által a prágai német egyetemen és mindezen összehasonlító vegyelemzések mindenkör azon eredményt adták, hogy a BRAUNSTEIN FRÈRES cég cigarettapapirja a leg- finomabb és legjobb.

Valódi csak azon papir, melynek etiquettje mellékelt rajzhoz hasonlú és BRAUNSTEIN FRÈRES céget vi-el. Ezen cég cigarettapapirjánál minden csomag annyit lapot tartalmaz, a mennyi az etiquettjén fejezve van.

A gyár
cég alatt Bécsben, I. k. Schottenring 25 sz raktárt tart cigarettapapirjai és cigarettapapir- hűvelői előállítására.

Braunstein Frères

Korona forrás legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyúvíz raktára Debreczen és vidékére.

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet debreczeni fióktelep áru csarnoka

ajánl
friss töltésű korona forrás és egyéb ásványvizeket, mindennemű

fűszer árúkat,

tisztán kezelt vörös és fehér gyógyborokt, oliva és ásványgép olajat, vaselint, legjobb minőségű

koosi kenőőst

jutányos árak mellett.

Tisztelettel

Gazdák és iparosok általános hitel- szövetkezet debreczeni fióktelep áru csarnoka. Nagyvárad-utca, megye- ház mellett.

Korona forrás legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyúvíz raktára Debreczen és vidékére.

10 m. I. Ko. 1 frt 50 kr. tökéletesen kenhetőre készen.

104. 433. szám.

ÁRJEGYZÉK.

az „ISTVAN” gőzmalom készítményeinek

KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL, DEBRECZENBEN

és az 1887. április 18-án Budapesten tar- tott általános magyar malomgyűlésen megá- lapított s 1887. évi június 1-én életbe lép- eladási, fizetési és szállítási módokatokra vonatkozó egyezmények szerint.

100 kíl	15.60
A. Asztali dara nagyszemű	14.60
B. Szinte közepesű	14.30
C. Királyliszt	14.20
1. Lángliszt	13.80
2. Montliszt	13.20
3. Zsemlyelisz 1-ső rendű	12.80
4. „ 2-od rendű	12.40
5. Fehér kenyérlisz 1-ső rendű	11.40
6. szinte 2-od „	10.60
7. Közép kenyérlisz 1-ső „	10 „
8. „ 2-od „	9.40
8 1/2. Barna „ 1-ső „	8.40
8 3/4. „ 2-od. á 70 kílgr.	6.80
9. Lángliszt „ á 50 kílgr.	—
10. Veres liszt „ á 50 kílgr.	—
11. Finom korpa zsákkal	50 „ 4.—
12. Durva korpa zsákkal á 50 kílgr.	3.60

A finom és durva korpa árából eddi- enged 1 ezett 5%-tól engedmény a fennem- lített egyezmény folytán szintén beszüntet- tetett.

Debreczen, 1889. Május 5.

Christoph Ferencz
felfalálója és egyedüli gyártója a valódi pad- lózat fénymázak.

PRAG. Raktár Debreczenben BERLIN, Karolinenthal. Ganoiszky Lajosnál. N. W. Mittelstrasse.